

AN ABITURIALY NOTICE

NEKROLOG

Za prof. Ing. Jaroslavem Lekešem, DrSc., členem korespondentem ČSAV

9. ledna 2002 náhle zemřel ve věku nedožitých 74 let. Odešel uprostřed rozdělané práce, které věnoval celý život.

Ve své výzkumné činnosti se zabýval shromažďováním a studiem genetických zdrojů ječmene jarního, především jeho genealogií a introdukcí z původních center do Evropy. Stanovil a popsal vznik nových ekotypů ječmene jarního na území Československa, včetně agroekologické klasifikace odrůd sladovnického dvouřadého ječmene jarního. Rozsáhlou studii věnoval využití starých českých a moravských odrůd ve velkém rozsahu při introdukcí a světovém šlechtění sladovnického ječmene.

Po skončení studia na Timirjazevské zemědělské akademii v Moskvě nastoupil ve Výzkumné zemědělské stanici v Opavě; po zúžení její specializace na olejninu přešel do Výzkumného ústavu obilnářského v Kroměříži.

Za dobu svého působení shromáždil ve Výzkumném a šlechtitelském ústavu obilnářském (VŠÚOB) v Kroměříži jednu z největších kolekcí genetických zdrojů ječmene jarního ve střední Evropě. Zachovaly se tak i nejstarší odrůdy z konce 19. století. Využití shromážděné kolekce mělo vliv na velmi dobrou úroveň čs. šlechtění ječmene jarního, což ovlivnilo na rozdíl od ostatních druhů obilnin pěstování převážně domácích odrůd sladovnického ječmene. Shromážděné odrůdy ovlivnily i rezistentní šlechtění; ve VŠÚO Kroměříž vznikla řada odrůd (Zenith, Jarek Ladík, Viktor, Lumar) jejichž spoluautorem byl prof. Lekeš. Po dobu 20 let (1970–1990) byl ředitelem tohoto ústavu. Účinně se spolu se spolupracovníky podílel na řešení problému Rozvoj československého obilnářství, který přinesl mnoho cenných poznatků a významně přispěl ke zvýšení produkce obilovin v Československu. Originální byl i rozvoj odrůdové agrotechniky u jednotlivých druhů obilnin, zvláště u pšenice v návaznosti na její rozdílné typy.

Prof. Lekeš byl uznávaným vědeckým pracovníkem. Spolupracoval s řadou předních zahraničních ústavů. Významná byla jeho spolupráce s prof. A. Trofimovskou a dalšími pracovníky z Vsesvazového ústavu rostlinné výroby v Petrohradě, kde také obhájil svoji kandidátskou a doktorskou disertaci. Společně se zástupci Výzkumných ústavů rostlinné výroby v Praze-Ruzyni a Piešťanech byl členem Rady pro kolekce planých a kulturních druhů plodin při tomto ústavu, která v letech 1971–1990 koordinovala studium genetických zdrojů v rámci RVHP. Intenzivní byla i jeho spolupráce s akademikem Remeslem z Mironovského výzkumného ústavu šlechtění a semenářství pšenice při introdukcí a propagaci mironovských odrůd pšenice ozimé u nás (vedle Mironovské 808 i dalších u nás povolených odrůd: Mironovská jubilejní 50, Iljičovka, Mironovská krátkostébelná a Mironovská zlepšená).

Aktivně se zúčastňoval řady pracovních porad šlechtitelů Evropy, konaných každoročně v Gumpensteinu v Rakousku. Již v roce 1972 organizoval v Kroměříži první mezinárodní sympozium k otázkám sladovnického ječmene. Později vystupoval s přednáškami na světových kongresech v NSR, SSSR, Švýcarsku, Japonsku, USA a dalších zemích.

Byl autorem a spoluautorem cca 450 vědeckých a odborných článků, monografií a knih. Z nejzajímavějších byla monografie (s kolektivem VŠÚO) Ječmen (1986), věnována stému výročí šlechtění ječmene u nás, a zvláště jeho poslední kniha, vydaná v roce 1997, která byla věnována šlechtění obilovin na území Československa. Představuje souhrn jeho celoživotní dokumentace ke všem výzkumným a šlechtitelským pracovištím, včetně komplexních přehledů původních a povolených odrůd od začátků 20. století včetně jejich genealogie.

Za mimořádné pracovní výsledky obdržel řadu domácích i zahraničních vyznamenání a čestných uznání.

Jeho rozsáhlá vědecká činnost byla přerušena úmrtím. Na pracovním stole zůstala nedokončena práce k současným aktuálním problémům ve výrobě a zahraničním obchodě sladovnického ječmene.

Čest jeho památce.

Ing. IVO BAREŠ, DrSc.